Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite: HE 65/2025 vp

VR-Yhtymän kommentit hallituksen esitykseen eduskunnalle laeiksi raideliikennelain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

VR-Yhtymä Oyj (jäljempänä ”VR”) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon mukaisessa asiassa ja toteaa kannanottona seuraavaa:

Liikenne- ja viestintäministeriö esittää hallituksen esitysluonnoksessa muutoksia raideliikennelakiin sekä lakiin liikenteen palveluista. Esitetyt muutokset koskevat muun muassa OSJD/GOST-kaluston käytön määräajan pidentämistä Suomen sisäisissä puutavara- ja kemikaalikuljetuksissa vuoden 2028 loppuun, rautatieyritysten toimiluvan peruutusta koskevia säännöksiä sekä kaupunkiraideliikenteen osalta henkilöstön pätevyyksien hallintaa.

1. Raideliikennelaki

80§ momentit 6 ja 7 OSJD/GOST-standardin mukainen kalusto

Raideliikennelain pykälään 80 lisättiin lailla 476/2022 momentit 6 ja 7, joilla mahdollistettiin väliaikaisesti ajanjaksolle 23.6.2022 – 31.12.2026 puutavara- ja säiliökuljetuksiin tarkoitettujen OSJD/GOST-kalustoyksiköiden käyttö Suomen sisäisissä puutavara- ja kemikaalikuljetuksissa. Kalustoa ei ole sallittua käyttää muissa kuljetuksissa. Määräaikaista poikkeusmenettelyä perusteltiin puutavaran ja osittain kemikaalien kuljetuksien päättymisellä Venäjältä ja siitä aiheutuvalla tarpeella lisätä kotimaisia kuljetuksia. Vuonna 2022 raideliikennelakiin säädetyn poikkeusmenettelyn yhteydessä todettiin metsä- ja kemianteollisuuden yrityksillä sekä rautatieyrityksillä olevan riittävästi aikaa hankkia EU-standardin mukaista vaunukalustoa kotimaan sisäisiä kuljetuksia varten vuoden 2026 loppuun ulottuvan poikkeusmenettelyn nojalla.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle HE 65/2025 vp laeiksi raideliikennelain ja liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta esitetään jatkettavaksi vuoden 2028 loppuun poikkeusmenettelyä, joka mahdollistaa OSDJD/GOST-standardin mukaisen puutavara- ja kemikaalikuljetuksiin tarkoitetun vaunu- ja säiliövaunukaluston käyttämisen kotimaan kuljetuksissa tällä hetkellä 31.12.2026 saakka. Hallituksen esityksessä on perusteltu OSJD/GOST-kaluston määräajan pidentämistä kahdella vuodella yrityksien tarvitsemalla ajalla EU-vaatimusten mukaisen puutavara- ja kemikaalikuljetuksiin tarkoitetun kaluston hankintaan.

VR-Yhtymä Oyj
Postiosoite PL 488, 00096 VR
Käyntiosoite Radiokatu 3, 00240 Helsinki
P. 029 4343
etunimi.sukunimi@vr.fi
www.vr.fi
Y-tunnus 1003521-5

EU-lainsäädäntö sallii OSJD/GOST-kaluston käyttämisen ainoastaan Suomen ja Venäjän välisessä suorassa kansainvälisessä rautatieliikenteessä. Lisäksi kalustoyksiköillä on oltava liikenne- ja viestintäviraston myöntämä käyttöönottolupa. Hallituksen esityksessä todetaan, että Suomi ei voi EU:n jäsenvaltiona sallia OSJD/GOST-kaluston käyttöä pysyvästi Suomen sisäisessä liikenteessä, koska Suomella ei ole tähän tarvittavaa poikkeusta unionilainsäädännössä. Komissio ei myöskään ole antanut Suomelle lupaa irrottautua EU-lainsäädännön mukaisista kalustovaatimuksista pysyvästi. Lisäksi on edellytetty, että kalustoyksiköt eivät muodosta pysyvää kaksoisstandardia Suomen rautatiemarkkinoille.

VR toteaa tässä yhteydessä, että vallitseva epävarmuus OSJD/GOST-standardin mukaisen kaluston käytön jatkumisesta Suomen sisäisessä liikenteessä nykyisen määräajan yli on ymmärrettävästi aiheuttanut tilanteen, jossa kalustoa tarvitsevilla asiakkailla ei ole ollut valmiutta sitoutua tai tehdä päätöstä EU-standardin mukaisen kaluston käytöstä epävarman sääntelytilanteen vuoksi. Nykytila, jossa sallitaan kahden eri standardin mukaisen kaluston käyttö kotimaan liikenteessä, ei ole investointipäätösten suhteen kestävä, eikä edistä Suomen teollisuuden ja niihin liittyvien rautatiekuljetusten kehitystä.

Vaunukaluston saatavuuden näkökulmasta VR toteaa, että EU-standardin mukaisia vaunuja on tilattavissa kalustovalmistajilta. Esimerkiksi Innofreightin valmistama raakapuukuljetuksiinkin soveltuva vaunumalli on jo hyväksytty Suomeen. Huoltovarmuuden näkökulmasta myös VR FleetCare pystyy Pieksämäen konepajalla vastaamaan nopeasti EU-standardin mukaisten tavaravaunujen sarjatuotantotarpeeseen. Investointipäätöksen jälkeen sarjatuotanto on mahdollista aloittaa 6–24 kuukauden kuluessa tilauksesta riippuen siitä, onko kyseessä jo EU:lle sertifioitu ja tyyppihyväksytty vaunutyyppi vai kokonaan uusi vaunutyyppi, jolle ei ole olemassa tyyppihyväksyntää. Tuotantokapasiteetti nykyisellä tuotantolinjastolla on 300 tavaravaunua vuodessa.

VR toteaa, että raideleveys tai pienet eräkoot eivät ole esteitä investoinneille, sillä kaikissa tapauksissa on mahdollista kustomoida muualla käytössä oleva vaunuratkaisu kustannustehokkaasti Suomen raideleveydelle.

VR pitää hyvänä ratkaisua, että OSJD/GOST-standardin mukaisten vaunujen käytön sallimiselle Suomen sisäisessä liikenteessä on määritelty selkeä päättymispäivämäärä. Tämä selkeyttää pitkän aikavälin investointinäkymää.

Raideliikennelain 164 b § Toimenpiteet häiriötilanteissa

VR pitää hyvänä 164 b §:n muotoilua matkustajainformaation antamisesta, jossa on huomioitu eri vastuutahojen roolit asiakasviestinnän järjestämisestä häiriötilanteissa. Käytännössä kaupunkiraideliikenteen toteuttamiseen osallistuu useita toimijoita, jotka voivat olla eri organisaatioita, kuten

VR-Yhtymä Oyj

Postiosoite
PL 488, 00096 VR

Käyntiosoite
Radiokatu 3, 00240 Helsinki

P. 029 4343

etunimi.sukunimi@vr.fi
www.vr.fi

Y-tunnus 1003521-5

rataverkon haltija, infran kunnossapitäjä, vaunukaluston omistaja, kaluston kunnossapitäjä, liikenteen harjoittaja ja liikenteen tilaaja.

2. Laki liikenteen palveluista

57§ Rautatieliikenteen toimiluvan voimassaolo ja muuttaminen ja 243§ Rautatieliikenteen lupien peruuttamisen erityissäännökset

Esitetyillä muutoksilla laajennetaan rautatieyrityksen ilmoitusvelvollisuutta liikenne- ja viestintävirastolle koskemaan kaikkia toimiluvan voimassaoloon vaikuttavia muutoksia (57§). Lisäksi on laajennettu toimiluvan edellytyksiä (243§). Muutoksilla käytännössä tiukennetaan toimilupaan liittyviä vaatimuksia. VR pitää esitettyjä muutoksia tarkoituksenmukaisina ja rautatieliikenteen kokonaisturvallisuutta parantavina.

63§ Kaupunkiraideliikenteen harjoittajan vastuu

VR katsoo, että esitetty lisäys kyberturvallisuusriskien arvioimiseksi on tarpeellinen. VR toteaa, että Tampereen ratikassa kyberturvallisuusriskejä arvioidaan jo nykyisin yhteistoiminnassa liikenteen harjoittajan VR:n ja rataverkon haltijan Tampereen raitiotie Oy:n kesken.

65§ Kaupunkiraideliikenteen kuljettajien kelpoisuusvaatimukset ja lääkärintarkastukset

VR pitää esitettyä lisäystä kelpoisuusvaatimusten sisällyttämisestä johtamisjärjestelmään sekä seurantajärjestelmän käyttämistä kuljettajien pätevyyksien osalta tarpeellisena. Kyseinen toimintamalli on jo käytössä Tampereen ratikassa, jossa ratikan kuljettajille on kuvattu johtamisjärjestelmässä kelpoisuusvaatimukset ja niiden ylläpitäminen. Malli on samantyyppinen kuin veturinkuljettajilla. Tampereen ratikassa on myös jo olemassa seurantajärjestelmä pätevyyksien seurantaan.

VR-Yhtymä Oyj

Jonna Juslin
johtaja, yhteiskuntasuhteet, viestintä ja vastuullisuus

VR-Yhtymä Oyj
Postiosoite
PL 488, 00096 VR
Käyntiosoite
Radiokatu 3, 00240 Helsinki
P. 029 4343
etunimi.sukunimi@vr.fi
www.vr.fi
Y-tunnus 1003521-5